

zonder ernstige noodzakelijkheid. Door een lid der commissie werd voorgesteld, deze bepaling te schrappen, daar zij de verzekerden te veel bond, terwijl een geneesheer vond, dat men moest waken tegen het misbruiken van wat in gewone omstandigheden de vrije tijd van den arts behoort te zijn. *The Hospital* merkt terecht op, dat geen geschreven bepaling misbruik kan voorkomen op dit punt, doch alleen goede gezindheid van weerszijden.

STEUN VOOR DE BELGISCHE COLLEGA'S. — Het Engelsche comité ziet de bijdragen tot zijn steunfonds nog steeds toenemen. Het zal nu wel over *f* 30000.— beschikken, behalve de instrumenten, die door velen zijn afgestaan. De British Medical Association heeft uit haar kas 100 guineas gegeven, en verschillende afdelingen hebben mede bijdragen gezonden (*Lancet*).

PINKHOF.

INGEZONDEN.

ENZYTOL EN BOROCHOLINE.

In het *Geneeskundig Jaarboekje* van 1915 vindt men onder de nieuwe geneesmiddelen het enzytol. In n°. 4, 1ste helft 1914, van ons *Tijdschrift* heb ik in een studie over de chemotherapie van kanker het enzytol besproken, uiteengezet, waarop de aanwending van dit geneesmiddel berust en melding gemaakt van de uitkomsten die, in het bijzonder door CZERNY en WERNER, hiermede waren verkregen; persoonlijk heb ik het enzytol op ruime schaal beproefd en ook door anderen is dit bij ons gedaan; de verkregen uitkomsten hebben niet aan de verwachting beantwoord en ik acht het dienstig, hierop te wijzen en de oorzaken hiervan na te sporen.

In het jaarboekje staat vermeld: „de oplossing mag niet te oud zijn, zeker niet naar trimethylamine rieken”. Het product wordt afgeleverd in donkergekleurde fleschjes van 25 à 100 cM³; dit heeft te Heidelberg, waar een 100-tal patiënten daags worden ingespoten, geen bezwaar, daar zelfs een veel grootere flesch op één dag wordt verbruikt; wordt één fleschje voor één patiënt bestemd en iederen dag ontstopt, dan ontstaat reeds na eenige dagen trimethylamine en zodoende hebben enkele geneeskundigen reeds bij de eerste proef een zóó slechte ervaring opgedaan, dat zij verder van het enzytol hebben afgezien. Het geneesmiddel moet daarom afgeleverd worden in kleine ampullen of wel het ontvangen volumen moet terstond op ampullen worden gebracht. Deze laatste voorzorgsmaatregel heb ik steeds genomen en van trimethylaminevergiftiging geen last gehad.

Toch bleek mij op den duur het enzytol vergiftig te zijn, en alhoewel de toevoeging van seleenvanadium deze giftigheid scheen te verminderen, deed zij zich toch op den duur bij alle lijders gevoelen. Deze giftigheid is tweërlei: tijdens de intraveneuse inspuiting ontstaat plotseling, doch voorbijgaand, sterke bloedsaandrang naar het hoofd, speeksel- en traanafscheiding, soms beklemde ademhaling; na een lange reeks inspuitingen ontstaat een cachexie, die wel degelijk van de inspuitingen afhankelijk is, daar zij, wanneer men hiermede ophoudt, weer gaandeweg minder wordt of verdwijnt.

Een scheikundig onderzoek van het enzytol, op mijn verzoek ingesteld door den heer LANCIEN te Parijs, leerde, dat het enzytol sporen van neurine bevat, die microscopisch door kristallisatie met molybdeenzuur zijn aan te toonen; het is aan deze sporen van het hoogst vergiftige neurine, dat de vergiftigingsverschijnselen van het enzytol zijn toe te schrijven.

Sedert dien is door LANCIEN bereid synthetisch choline door boorzuur geneutraliseerd; dit product, boro-choline genoemd en het komt mij overbodig voor daarvoor een handelsnaam te bedenken, wordt door de firma CH. COUTURIEUX te Parijs afge-

leverd in ampullen van 5 cM³. Het is geheel zonder giftige eigenschappen en ik gebruik daarvan bij een patiënt 1 à 2 ampullen daags, vermengd met 3 cM³ seleen-vanadium, te zamen verdund in hun tienvoudig volumen physiologische zoutoplossing. Dit synthetisch product kan ook intramusculair worden ingespoten en geeft nooit enig pijnlijk infiltraat, nog minder necrose, zooals door WERNER bij het enzytol werd waargenomen.

In het volgende jaarboekje zal daarom het enzytol plaats moeten ruimen voor het synthetisch bereide boro-choline en het is waarschijnlijk, dat na de alsdan meer algemeen daarmede verkregen uitkomsten deze plaats een blijvende zal zijn. De aanwijzing zal dan moeten luiden „kwaadaardige gezwellen en chirurgische tuberculose” en niet, zooals voor het enzytol is vermeld, „kwaadaardige gezwellen en tuberculose”. Bij chirurgische tuberculose is het boro-choline zeer weldadig, bij longtuberculose hoogst gevaarlijk; men schrijft de werking van dit middel bij tuberculose toe aan het feit, dat door choline het nastinehulsel van den tuberkelbacil zou worden opgelost; daardoor zou dan het tuberculine vrij worden en nu is het mogelijk, dat bij chirurgische tuberculose dit tuberculine onschadelijk blijft, doordat het door de wond wordt uitgescheiden of ten minste niet in den bloedsomloop komt, terwijl bij longtuberculose, waarbij wel steeds bacillaemie bestaat, het tuberculine rechtstreeks in het bloed zou komen. Ik geef deze verklaring voor een betere; een hypothese behoeft slechts te voldoen aan de tot heden bekende feiten. Indien het Fransche boro-choline een verbeterde uitgave is van het Duitsche enzytol, vermindert dit in niets de waarde en de prioriteit van de onderzoekingen van WERNER, SCECZI en hun medewerkers omtrent het choline; het bewijst alleen, dat de wetenschap internationaal is.

Den Haag, 6 Jan. 1915.

CH. VERMEULEN.

VANWAAR STAMMEN DE VOORVADEREN VAN VESALIUS?

Vrij algemeen wordt aangenomen, dat de naam VESALIUS ontleend is aan de plaats, vanwaar de voorvaderen van den beroemden ontleedkundige afkomstig waren en de aan den Rijn gelegen stad Wesel wordt als afstammingsplaats genoemd. Dat deze de plaats van herkomst niet is, schijnt mij toe te blijken uit VESALIUS' eigen mededeelingen. Hij verhaalt nl., dat hij op last van keizer KAREL V te Nijmegen moest achterblijven om geneeskundige hulp te verleen aan iemand uit 's Keizers gevolg en zoo luiden dan zijn eigen woorden; „te Nijmegen in het zeer oude en zeer beroemde Kleefsch Wesel (vanwaar zij herkomstig is) had ik gelegenheid de gedenkteekenen van de familie WIJTING in oogenschouw te nemen”. Het is nu niet waarschijnlijk, dat VESALIUS aldus sprekende, bedoelt een plaats als Wesel, van Nijmegen wel elf uur gaans verwijderd en liggend aan den rechter Rijn-oever, terwijl Nijmegen aan den linker oever van de rivier ligt. Veeleer wijst dat „te Nijmegen” op een naderbij gelegen plaats, zooals de thans nog bekend zijnde buurtschap Wesel onder de gemeente te Wychen, ongeveer twee uur gaans zuidwestelijk van Nijmegen. Het is bekend, dat de kleine plaatsen bij Nijmegen in de middeleeuwen veel aanzienlijker zijn geweest, en het is te voorzien, dat, wanneer de kloosterorden de geschiedenis van haar vestigingen in de Nederlanden zullen uitgeven, veel belangrijks ook over die plaatsen aan het licht zal komen. De benaming „zeer oud en zeer beroemd” kan dus op het thans onbeduidende Wesel passen. Ten overvloede zijn in het wapen van VESALIUS, voorkomende op de titelplaat van het in 1543 uitgegeven werk, de drie dieren onder elkander geplaatst, terwijl het wapen van de aan den Rijn gelegen stad Wesel soortgelijke dieren vertoont, twee naast elkander en een er onder, en het zou dus kunnen wezen, dat het wapen van VESALIUS eigenlijk het wapen is van het op twee uur afstands van Nijmegen gelegen Wesel.

Dreumel, 7 Januari 1915.

J. J. VAN DER KLEIJ, arts.